

Anna Luňáková

LEVINAS A FENOMENOLOGIE

Bakalářská práce

Ústav filosofie a religionistiky FF UK

Anna Luňáková zvolila méně obvyklou, o to však inspirativnější cestu k současné filosofii v jejím založení v Husserlově fenomenologii, protože východiskem její práce jsou texty Emmanuela Levinase pocházející již z 30. let a později doplňované (shrnuté v dalších vydáních knihy *Objevování existence s Husserlem a Heideggerem*). Do Husserlovy fenomenologie tedy vstupuje spolu s Levinasem a spolu s ním klade otázky, které Husserl neklade, což jí však současně umožňuje tu a tam rovněž profilovat vlastní perspektivu. K té patří akcent na to, že smysl fenomenologie, jakkoli je „vyčten“ z vědy, je třeba ověřovat v rovině jednání, v odpovědnosti za tento smysl. Právě proto je pro Annu Luňákovou důležitý Levinas a jeho etika, kterou lze v tomto kontextu číst jako krok před Husserla (k rovině „počtů“) i za Husserla (vztah k druhému jako jinému), zejména tam, kde Levinas analyzuje klíčový vztah mezi exterioritou a interioritou (pokud eliminace exteriority vzhledem k vědomí je pro Husserlovu fenomenologii podmínkou možnosti čisté logiky a vědy jako eidetické nauky). Anna Luňáková tedy velmi dobře chápe Levinasovu strategii – zaměření na detailní čtení objektivujících, identifikujících aktů, v nichž se konstituují ideality, a zejména shrnuje toto levinasovské čtení Husserla jeho pojmem „tematizace“. Vidí, jinak řečeno, jak Levinasův fenomenologický slovník funguje jako svého druhu de-konstruující nástroj: nikoli kritika, nýbrž překračování ve směru, který někdy Husserlovy texty samy naznačují, aniž jím samy směřují.

Myslím, že se autorce podařilo ukázat nejen to, jak je vztah noesis-noema (podle Levinase) neredukovatelně rozrušován intervencí jiného v tomto vztahu, nýbrž i to, proč na tuto intervenci klade Levinas takový důraz (Anna Luňáková ví, jakou úlohu to hraje v Levinasových velkých knihách *Totalita a nekonečno*, do jisté míry i v *Jinak než být*). Sama však nesleduje Levinase na této cestě od Husserla doslovně, nýbrž uplatňuje své hledisko tehdy, když chce svou interpretaci soustředit i k pojmu svobody: pojem svobody nespočívá v odpovědnosti k identitě idealit, nýbrž v od-povídání na jinakost Jiného, mimo živel evidence a identifikace – ale to je pěkné rozvinutí levinasovské otevřenosti pro „praimpresionalitu“ a z ní tryskající novost. Svoboda tak odkazuje k nějaké hlubší „pasivitě“, podmínku pravdy je třeba hledat v etice. To dokazuje, že Anna Luňáková čte Husserla i Levinase s porozuměním a je schopna vnést do své četby rovněž svůj zájem.

Anna Luňáková má svůj styl uvažování a psaní, který vychází ze zaujetí myšlenkou a jejími četnými implikacemi, proto často volí zkratku či juxtapozici, a to i tam, kde pouze referuje. Myslím, že to není nedostatek: je to způsob, jak uvést texty do pohybu a kontrastováním profilovat ústřední téma (například právě problém svobody).

To je patrné i na srovnání s „teorií“ překladu u George Steinera: samozřejmě, že „překlad“ je cosi jako vztah k jinému, dokonce vztah přes neredukovatelnou diferenci, a že je to pozoruhodná půda umožňující lépe chápat i problémy, které lze cítit u Levinase, když k Jinému přistupuje skrze úvahy o řeči: jeho „blízkost“ by vlastně byla cosi jako ideální překlad.

Anna Luňáková se zcela vědomě ve své práci omezila na sledování určitého úseku v evoluci současné filosofie – ale právě to lze pokládat za přednost. Tím spíše, že i tam, kde referuje, komentuje svůj referát kontextem. Práci pokládám za velmi dobrou a doporučuji k obhajobě.

Miroslav Petříček

1.V. 2016